

Чабан Дар'я (Одеса) – студентка факультету іноземних мов Університету Ушинського,

Атаманюк Зоя Миколаївна (Одеса) – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

ТЕХНОГЕННИЙ ХАРАКТЕР СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Цілісне усвідомлення проблем, що відбуваються в сучасній культурі і цивілізації, можливо на стику міждисциплінарних підходів в науці, у виробленні нової методології дослідження, збагаченої розробками в області суміжних дисциплін, але також у взаємному русі науки і релігії назустріч один одному.

Враховання факту суттєвого впливу сучасних технологій на всі сфери життя людини дозволяє дослідникам кваліфікувати сучасний етап розвитку суспільства як технологічну цивілізацію (Нова технократична хвиля на Заході), технократичне суспільство (Е. Фромм), технічну цивілізацію (М. Бердяєв), час технологічних революцій (В. Звєгінцев), вік технологічної культури (Грант) [4].

В сучасній філософській літературі сформувалося уявлення про технологію не тільки як засіб, а й як процес активної цілеспрямованої діяльності суб'єкта, в якій реалізуються творчі можливості людини в її ставленні до світу – природи, культури і відтворюються суто людські відносини, а також умови людської діяльності. Формується штучний світ людської життєдіяльності, в якому вплив людини на природу, суспільство, культуру стає все більш технологічним. Останнє проявляється як жорстка обумовленість структури людського ставлення до об'єкта діяльності – природи, людини, культури – практичними цілями людини, як жорстка послідовність операцій діяльності людини.

Сутність процесу технологізації полягає в тому, що результати, які проектуються суб'єктом, досить однозначно визначають порядок, схему діяльності, регламентують способи її, а орієнтири і цілі діяльності обґрунтовуються функціонально, тобто, виходячи, головною мірою з можливості функціонування людини в даній системі – виробництва, наукового дослідження, освіти, спілкування, повсякденної життєдіяльності. Так, процес адаптації людини до соціального середовища стає, так би мовити, освоєнням технології повсякденного життя. Природно, що в таких умовах навіть внутрішній світ особистості зазнає впливу технологізованого середовища, стає об'єктом технологізації. Отже, техногенна цивілізація – це суспільство з високим рівнем розвитку науки, техніки, технології, в якому всі сфери життя зазнають технологізації [5].

Які ж основні риси визначають техногенний характер сучасної цивілізації?

1. Особливе ставлення до природи. В західноєвропейській культурі Світ, Природа завжди розглядалися як поле для прикладання сил людини. Згадаємо закорінену в нашій свідомості парадигму: “Природа не храм, а майстерня, і людина у ній робітник”, “ми не можемо чекати милостей від природи, взяти їх у неї – ось наше завдання” тощо. Порівняємо цей принцип з важливою ціннісною орієнтацією східної культури на невтручання у природу.

2. Людина розглядається як активна істота, покликана перетворити світ. Ця позиція найяскравіше виражена у марксистській філософії (“філософи лише по-різному пояснювали світ, а справа полягає у тому, щоб змінити його”). Проникливий критик марксизму Р. Арон підмітив, що “марксизм був не ідеологією пролетаріату, а доктриною промислового прогресу”. Якщо порівнювати цей принцип європейської культури із принципом східної, згідно з яким світ слід не змінювати, а адаптуватися до нього, не нав'язувати свою волю, а відгадувати ритми змін світу, то логічно невідворотною стає абсолютизація людської активності в західноєвропейській культурі, що призвела до агресивності технічного втручання людини у природу і породила одну з найгостріших проблем сучасної цивілізації – екологічну.

3. Особливе розуміння людської діяльності. З позиції європейської культури діяльність людини спрямована назовні, на перетворення предметів, а не самої людини. У східній культурі домінує прагнення до самовдосконалення людини, що проявилось й у технічних винаходах.

4. Акцент на техніко-технологічну оптимальність розвитку техніки та технології поза їх людським, соціокультурним виміром. Слід підкреслити, що сама ідея про те, що визначальним чинником суспільного розвитку є матеріальне виробництво, не могла в принципі виникнути у рамках східної культури.

5. Глобалізація стилів життя. Виявом цього є маскульт, уніфікація одягу, їжі. Всьому цьому сприяють засоби масових комунікацій і сучасний транспорт: щодня 3 млн. людей мандрують з одного кінця планети на інший, понад 10 500 ресторанів “Макдональдс” працюють у 50-ти країнах, у будь-якій країні можна придбати будь-яку газету чи журнал, переглянути за допомогою супутникового телебачення величезну кількість іноземних телепрограм. Зараз понад 1,5 млрд. людей говорять англійською мовою. Одночасно з глобалізацією стилів життя все більш помітні ознаки протилежної тенденції – боротьби за збереження унікальності національних культур [8].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гардашук Т. Екологічна політика та екологічний рух: сучасний контекст. К.:2000.-200 с.
2. Коммонер Б. Замыкающийся круг: природа, человек, технология. - Л.: 1974.-324 с.
3. Крылов Д.А. Техногенная цивилизация и культура: основные тенденции развития в современном контексте // Современные проблемы науки и образования. – 2014. – № 6.
4. Бряник Н. В. Общие проблемы философии науки: Словарь для аспирантов и соискателей / сост.и общ. ред. Н. В. Бряник; отв. ред. О. Н. Дьячкова. - Екатеринбург : Изд-во Урал, ун-та,2007.-318 с.
5. Степин В.С., Горохов , В.Г., Розов М.А. Философия науки и техники. М.: 1996.-453 с. Раздел 1, глава 1.

6. <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=16946>
7. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Cidorenko/Cid-ekol-5.html>
8. http://studopedia.com.ua/1_126437_yaki-zh-osnovni-risi-viznachayut-tehnogenniy-harakter-suchasnoi-tsivilizatsii.html